

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Дем'янюк Д.Л.,

студентка 2 курсу, гр. БП-21

кафедри приватного та публічного права

Інституту права та сучасних технологій

*Науковий керівник : д.ю.н., професор **Оніщик Ю.В.***

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Запропонована стаття досліджує випадки в яких правоохоронні органи виступають суб'єктами адміністративного права і приймають участь у забезпеченні прав людини. Даються висновки і рекомендації по тексту.

Ключові слова: правоохоронні органи, суб'єкти адміністративного права, публічна адміністрація, права людини, забезпечення адміністративних прав.

Постановка проблеми. Роль правоохоронних органів на сучасному етапі розвитку Української державності навряд чи можна переоцінити. Повсякденно такі органи виконують складні завдання з охорони та захисту інтересів нашої держави, забезпечення спокою громадян, дотримання стану безпеки та правопорядку. Під час виконання таких завдань, у передбачених законодавством випадках, правоохоронні органи можуть набувати правового статусу учасників адміністративного процесу [1]. Так, процесуальне законодавство передбачає чимало випадків, коли правоохоронні органи можуть звертатися з адміністративним позовом до адміністративного суду. Виклад основного матеріалу. Суб'єкти адміністративного права — це учасники суспільних відносин, які мають суб'єктивні права та виконують

юридичні (суб'єктивні) обов'язки, встановлені адміністративно-правовими нормами. Суб'єктами адміністративного права є громадяни, іноземці, особи без громадянства, органи держави, насамперед це Президент України, органи виконавчої влади, а також внутрішні частини їх апарату, органи громадських організацій, діяльність яких регулюється правом, адміністрація підприємств, установ, організацій, а також органи місцевого самоврядування. Щодо вживання власне конструкції "публічна адміністрація", то це одна з принципових новацій адміністративного права. Для означення відповідної системи органів публічної влади у багатьох країнах світу використовується термін "публічна адміністрація" (public administration) [2].

До органів та інституцій публічної адміністрації функціонально можуть належати також будь-які інші суб'єкти, які здійснюють публічно-управлінські функції (наприклад, орган професійно самоврядування, який держава законом уповноважила здійснювати якісь реєстраційні функції, або навіть підприємство, яке відповідно до законодавства надає адміністративні послуги тощо). Публічна адміністрація – організація і діяльність органів та установ, підпорядкованих політичній владі, які забезпечують виконання закону та здійснюють інші адміністративні функції в публічних інтересах. Публічна адміністрація включає, насамперед, органи виконавчої влади та виконавчі органи місцевого самоврядування, а також державну службу та службу в органах місцевого самоврядування [3].

Термін «правоохоронні органи» використовується на рівні законодавства, теоретичних напрацювань і юридичної практики. Цей термін є широко вживаним не лише в юриспруденції, а й у соціології. Проте якщо говорити про трактування терміна «правоохоронні органи» у законодавстві, то їх (трактувань) знаходимо лише декілька разів, і жодне із них не розкриває усю суть цього поняття. Автор багатьох наукових праць у сфері правоохоронної діяльності Р. Тевлін запропонував дві дефініції поняття «правоохоронні органи»: у широкому та у вузькому розуміннях. У вузькому розумінні він визначив правоохоронні органи як державні органи, які

спеціально створені для боротьби зі злочинністю і яким з цією метою надані повноваження застосовувати передбачені законом заходи примусу і перевиховання щодо правопорушників. У широкому розумінні правоохоронні органи – це всі інші державні органи, які наділені певними повноваженнями в галузі контролю за додержанням законності та правопорядку [4, с. 147]. Як бачимо, трактування Р. Тевліним поняття «правоохоронні органи» у вузькому розумінні за змістом значно збігається із поняттям «органи кримінальної юстиції»

Під час визначення місця поліції в системі правоохоронних органів В.В.Ковальська наголошує на тому що правоохоронна діяльність -це безперервна ,узгоджена діяльність державних та недержавних органів та організацій, спрямована на створення максимально сприятливих умов для безперешкодної реалізації правових норм.

Таким чином слід погодитися, що правоохоронну діяльність можуть здійснювати не тільки державні органи, а й наприклад, органи місцевого самоврядування, які також здійснюють правоохоронну діяльність, зокрема: розглядають справи про адміністративні правопорушення, приймають правила благоустрою, затверджують правоохоронні та профілактичні програми.

Досліджуючи сутність правоохоронних органів як суб'єктів адміністративних процесуальних правовідносин, відразу варто наголосити на декілька проблем, пов'язаних із визначенням сутності таких органів.

Зокрема, як зауважує О.М. Музичук, незважаючи на велику кількість наукових досліджень, предметом яких були правоохоронні органи, їх поняття, сутність та особливості визначаються по-різному, подекуди, з протилежних точок зору. При цьому, наголошує вчений, на рівні чинного національного законодавства: відсутнє чітке визначення поняття правоохоронних органів; не визначено вичерпний перелік таких органів; не визначено їх спеціальні ознаки [5].

Погоджуючись з вищенаведеною позицією зазначу, що законодавець пропонує декілька підходів до визначення сутності правоохоронних органів. Так, в Законі України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» від 19 червня 2003 року правоохоронні органи визначені як державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Більш вузьке визначення правоохоронних органів містить Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року. Відповідно до ст. 1 вищенаведеного нормативно-правового акта правоохоронні органи – це органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій.

Слід сказати, що правову основу державного захисту працівників суду і правоохоронних органів, їх близьких родичів складають такі акти законодавства: Конституція України; Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Митний кодекс України; Закони України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «Про судоустрій і статус суддів», «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» тощо.

Для правоохоронних органів характерне використання адміністративних договорів і на підставі норм компетенційних актів, і за допомогою дискреційних повноважень. Оскільки правоохоронні органи функціонують у сфері забезпечення прав і свобод осіб, в якій важливо точне та неухильне дотримання норм законодавства, перевагу у визначенні підстав укладення адміністративних договорів слід надати способу введення відповідних норм до компетенції того чи іншого правоохоронного органу. Правоохоронний орган не може відмовитись від своєї компетенції, перебирати на себе

компетенцію іншого органу, переносити свою компетенцію в процесі діяльності на інших суб'єктів, розширювати її або звужувати. Саме це дає підстави говорити не тільки і не стільки про право виконання правоохоронним органом завдань та функцій, як про обов'язок їх виконання. Тому про правоохоронні органи як суб'єкти із владними повноваженнями необхідно говорити про сукупність права та обов'язку, що є нерозривним елементом, який входить у структуру компетенції і становить обов'язкову компоненту для використання адміністративного договору.

Висновок.

Правоохоронні органи – це органи державної влади, за функціональним критерієм спрямовані на фахове здійснення правоохоронної діяльності з метою забезпечення верховенства права і правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань.

Список використаних джерел:

1. Резнік О.М. Компетенція та повноваження правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2018. Випуск 2, Том 1. С. 181-184.
2. Пчелін В.Б. Правоохоронні органи як суб'єкти адміністративних процесуальних правовідносин із правовим статусом відповідача. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Серія Право. Випуск 34.2. С. 221-224.
3. Петрішак І.В. Правоохоронні органи як суб'єкти адміністративно-правового механізму державного захисту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2020. № 47. С. 173–179.

4. Тевлін Р. Про поняття «правоохоронні органи» у широкому та вузькому розумінні / Р. Тевлін. *Радянське право*. 1985. № 7. С. 51–54.

5. Музичук О.М. Аналіз норм законодавчих та підзаконних актів, які визначають поняття та ознаки правоохоронних органів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Спеціальний випуск*. 2012. № 2. С.18-24.

The proposed article examines cases in which law enforcement agencies act as subjects of administrative law and take part in ensuring human rights. Conclusions and recommendations on the text are given.

Keywords: law enforcement agencies, subjects of administrative law, public administration, human rights, enforcement of administrative rights.